

Fra: Stine B. Christiansen
Sendt: 10. december 2020 12:55
Til: 'tp@solegruppen.dk' <tp@solegruppen.dk>
Emne: Opdatering af udtalelse fra Det Dyreetiske Råd

Kære Tage Pedersen,

Som du formodentlig ved, udarbejdede Det Dyreetiske Råd i 2003 en udtalelse om pelsdyrproduktion. Set i lyset af den store udvikling på området siden da og den aktuelle situation med et (formodentlig) kommende midlertidigt forbud mod minkproduktion har Rådet besluttet at opdatere sin udtalelse. Rådet er dog også bekendt med de foreløbige udmeldinger om erhvervets mulige fremtid i Danmark.

Vi vil naturligvis meget gerne tale med jer i forbindelse med opdatering af udtalelsen. I første omgang ser vi på den nyere forskning vedrørende velfærd hos mink. Og så vil jeg gerne kontakte dig igen i det nye år med henblik på en nærmere dialog og møde med Rådet.

Så, dette er blot til orientering. Hvis det giver anledning til spørgsmål, er du naturligvis velkommen til at kontakte mig. Og ellers vender jeg tilbage i 2021.

Med venlig hilsen,
Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder
+45 35 33 30 75

|
sbc@sund.ku.dk
detdyreetiskeraad@mfv.dk

|
www.dedyreetiskeraad.dk
Abonnér på nyheder fra Det Dyreetiske Råd
[Følg Det Dyreetiske Råd på Twitter](#)

Fra: "Stine B. Christiansen" <sbc@sund.ku.dk>

Dato: 26. februar 2021 kl. 11.22.18 CET 7

Til: Tage Pedersen <tp@solegruppen.dk>

Emne: SV: Opdatering af udtalelse fra Det Dyreetiske Råd

Kære Tage Pedersen,

Jeg sendte nedenstående orientering til dig i december. Det Dyreetiske Råd vil meget gerne invitere dig til en snak om branchens overvejelser omkring mulighederne for, at minkavl genoptages i Danmark, når det midlertidige forbud udløber, og i så fald om der er nogle overvejelser om at nytænke, hvordan dyrene holdes.

Rådets næste møde er mandag d. 26. april og vil formodentlig foregå online. Har du lyst til og mulighed for at deltage denne dag? Hvis det ikke passer i din kalender, er næste møde i Rådet, d. 24. juni, også en mulighed.

De bedste hilsner,

Stine

Fra: Pernille S. Schack <pss@kopenhagenfur.com>

Sendt: 1. marts 2021 17:14

Til: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>

Emne: Aktuel salgs- og markedsrapport - minksalg februar 2021 - gns. prisstigninger på 79%

Kære Stine

I forlængelse af forrige mail hermed den såkaldte auktionsrapport, der udsendes ved slutningen af hver af vores auktioner. Heri omtales aktuelle markedsforhold, der bekræfter såvel efterspørgsel (100% salg) som prisforspringet på de danske minkskind. De opnåede en gennemsnitspris på 284 kr., mens gennemsnitsprisen for alle solgte minkskind (udenlandske og danske) blev 255 kr.

Mvh Pernille

<https://www.kopenhagenfur.com/da/nyheder/2021/februar/staerk-efterspoergsel-og-stigende-priser-paa-minkskind/>

<https://www.kopenhagenfur.com/auction/news/2021/february/strong-demand-and-rising-prices/>

Fra: Pernille S. Schack <pss@kopenhagenfur.com>

Sendt: 4. marts 2021 17:46

Til: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>

Cc: Tage Pedersen <tpe@kopenhagenfur.com>; Sander Jacobsen <sja@kopenhagenfur.com>

Emne: VS: Opdatering af udtalelse fra Det Dyreetiske Råd

Kære Stine

Mange tak for den venlige invitation til Tage Pedersen mhp deltagelse i jeres rådsmøde den 26. april. Kunne du mon sende os lidt nærmere beskrivelse af de emner, I gerne vil have belyst og drøfte? Sådan så vi bedst muligt matcher Rådets videnindsamling og forventning mht drøftelse af ideer og forslag.

Det har ingen hast, der er jo god tid endnu. Men nogle uddybende linjer/bullets fra jeres side ville være nyttigt for forberedelsen af mødet.

På forhånd tak og mange hilsner fra
Pernille

Fra: Stine B. Christiansen
Sendt: 10. marts 2021 08:02
Til: Pernille S. Schack
Cc: Tage Pedersen; Sander Jacobsen
Emne: SV: Opdatering af udtalelse fra Det Dyreetiske Råd

Kære Pernille (og Tage og Sander),

Ja, det er en god idé at afstemme forventningerne. Vi har modtaget en del information allerede fra forskerne på Aarhus Universitet (Steen Møller og Jens Malmkvist). Jeg fornemmer, at vi er nogenlunde klædt på ift.:

- Lovgivning
- Forskning i velfærd hos mink
- WelFur

Vi har også talt med forskerne om erfaringer med at udvikle indhusningssystemet til mink, jf. den differentiering der er set på andre former for husdyrhold. Mit indtryk er, at systemet til mink stadig er meget ensartet, men at der er/var en interesse i at udvikle det jf. tilsagn fra branchen om midler til et forskningsprojekt om fremtidens minkproduktion. Et tilsagn, der forståeligt nok blev trukket tilbage, da produktionen blev lukket ned. Her vil det være nyttigt for os at høre, om der ude omkring har været afprøvet andre indhusningsformer (og i så fald med hvilke erfaringer), og også at høre om, hvilke overvejelser/visioner der var fra branchens side ift. forskningsprojektet.

Et andet emne, som vi mangler at få belyst, er udviklingen på markedet. Hvordan ser det ud i dag ift. for 20 år siden? Jeg er klar over strukturudviklingen med færre og større farme, og at der er cykliske bevægelser ift. afsætningen. Men er der samme/mere/mindre efterspørgsel på minkpels i dag, sammenlignet med for 20 år siden? Og er det andre lande, der i dag aftager skind/pelsprodukter, end det var dengang? Den underliggende overvejelse er, om den megen debat om pelsproduktion, forbud i flere lande og no-fur politik fra nogle modehuse har haft en betydning på markedet.

Det tredje emne, som vi gerne vil drøfte med jer, er mulighederne for, at minkavl genoptages i Danmark, når det midlertidige forbud udløber. Jeg skal med det samme understrege, at Rådets kommissorium vedrører dyreetik og dyrevelfærd, så Rådet forholder sig ikke til de hensyn, der vedrører folkesundhed, økonomi, miljø osv. Medlemmerne har naturligvis fulgt debatten i medierne, men disse aspekter indgår ikke i Rådets drøftelser. Det, der kan være interessant for Rådet, er de overvejelser, der må gøres, såfremt der skal startes op igen, fx ift. at skaffe avlsdyr, (gen)etablere staldsystemer og hele strukturen omkring erhvervet. Hvad kræver det rent praktisk, og hvilke forventninger har I til en fremtidig minkproduktion i Danmark – både om den overhovedet kommer, og i så fald hvordan den kan fungere, evt. anderledes end hidtil?

Det fjerde emne, som jeg blev opmærksom på i vores indledende snak, Pernille, er udviklingen i synet på pels som et bæredygtigt produkt. I den gamle pelsdyrudsagt nævnte vi kort pels som et mere miljøvenligt produkt end syntetiske materialer. Og det er jo en dagsorden, der i dag fylder langt mere, end det gjorde dengang. Og som jeg kunne forstå på dig, at I har gjort en del overvejelser omkring. Det tror jeg kunne være

interessant for medlemmerne at få uddybet. Jeg skal dog her igen sige, at Rådets kommissorium ikke omfatter hensyn til miljø og klima, så det er ikke en drøftelse, som Rådet kan gå længere ind i.

Endelig – på det lavpraktiske plan – vil jeg høre, om I kan hjælpe os med at finde en minkavler, der selv overvejer at starte produktionen op igen. Her vil medlemmerne gerne høre nærmere om, hvilke overvejelser vedkommende gør sig generelt på godt og ondt, og især ift. muligheder vedr. indhusning, ved at skulle starte produktionen forfra. Med hensyn til deltagelse i mødet ser vi meget gerne, at Sander også deltager, så flest mulige spørgsmål kan blive afklaret med det samme. Rådets medlemmer er meget spørgelystne, så selv om jeg har prøvet at tage højde for alt i det overstående, kommer der formodentlig flere ting på banen undervejs og behov for uddybninger af det, I fortæller. Så jeg håber du også kan deltage Sander – ellers må jeg tage en snak med dig og/eller Pernille efterfølgende om evt. udeståender. Jeg regner med at afsætte to timer til mødet, hvor jeg håber I vil indlede snakken med oplæg om ovenstående – og evt. andre aspekter, som I tænker er nyttige for Rådet at have med i overvejelserne. Og jeg forventer, at det kommer til at foregå online. Vi er fleksible ift. tidspunkt på dagen inden for tidsrammen kl. 10:00-15:00.

Er det noget I kan hjælpe os med at få belyst? Hvis der er behov for uddybning af ovenstående, må I endelig sige til. Hvornår på dagen passer jer, og kan både Tage og Sander deltage? Og så håber jeg som nævnt, at I kan hjælpe med at etablere kontakt til en minkavler, der gerne vil starte produktionen op igen.

De bedste hilsner,
Stine

Med venlig hilsen,
Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder
+45 35 33 30 75

I
sbc@sund.ku.dk
detdyreetiskeraad@fvm.dk | www.detdyreetiskeraad.dk
Abonnér på nyheder fra Det Dyreetiske Råd
Følg Det Dyreetiske Råd på Twitter

Fra: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>

Sendt: 11. marts 2021 14:25

Til: Pernille S. Schack <pss@kopenhagenfur.com>

Emne: SV: Opdatering af udtalelse fra Det Dyreetiske Råd

Kære Pernille,

Tak – det var nu ikke for at rykke for respons på indholdet men dejligt også at få afklaret deltagelsen.

Sig endelig til hvis der er nogle spørgsmål vedr. forberedelsen.

Og så ville jeg jo også høre, om I kunne hjælpe med kontakt til en minkavler, der har planer om at starte op igen – hvis de findes.

Ellers vender jeg tilbage med mødedetaljerne, når vi kommer tættere på.

De bedste hilsner,

Stine

Fra: Stine B. Christiansen

Sendt: 29. juli 2021 17:50

Til: 'Tage Pedersen'; 'Sander Jacobsen'; 'knudvest.cfc@mail.tele.dk'

Cc: 'Pernille S. Schack'

Emne: Det Dyreetiske Råds udtalelse om mink

Vedhæftede filer: Udtalelse om mink - fortroligt udkast juli21.docx

Kære Tage, Sander og Knud,
(og Pernille CC)

Tak for jeres hjælp med at afdække viden om mink i forbindelse med Det Dyreetiske Råds arbejde med opdatering af udtalelsen om hold af mink til pelsproduktion. Vi er nu nået dertil, hvor vi meget gerne vil bede om jeres hjælp til at kvalitetssikre det grundlag, som Rådet drøfter emnet ud fra. Jeg har derfor vedlagt den faktuelle del af det seneste udkast til udtalelsen og håber, at I vil læse teksten igennem og hjælpe med at rette op på evt. fejl og mangler. (Andre afsnit er indikeret med en overskrift og teksten erstattet af ..., så I kan se strukturen i dokumentet).

Nogle afsnit er blot udeladt for overskuelighedens skyld. Den sidste del af dokumentet – med Rådets overvejelser – er stadig work-in-progress. I bliver naturligvis orienteret og får udtalelsen tilsendt direkte, når den er klar til offentliggørelse.

Så, i denne omgang handler det altså om at hjælpe os med at sikre, at der ikke er noget i det faktuelle, som vi har misforstået eller overset. Når udtalelsen offentliggøres, skulle det meget gerne være sådan, at der kan være uenighed om, hvad der er rigtigt at gøre, men ikke om den faktuelle baggrund for Rådets overvejelser. Bemærk venligst, at udkastet er mærket "Fortroligt", og vi beder jer derfor undlade at vise det til eller på anden måde dele indholdet med andre.

Vores næste møde i Rådet er sidst i august. Det vil derfor være en stor hjælp, hvis I kan give en tilbagemelding senest d. 12. august (og meget gerne før), så jeg ved, om vi skal have ny information på bordet, og jeg i hvert fald kan rette materialet til efter jeres anvisninger, inden det sendes til medlemmerne. Hvis I ingen bemærkninger har, hører jeg meget gerne et OK fra jer, så vi ved det.

Endnu engang tak for hjælpen!

De bedste hilsner,
Stine

Med venlig hilsen,

Stine B. Christiansen

Sekretariatsleder

+45 35 33 30 75

I

sbc@sund.ku.dk

detdyreetiskeraad@fvn.dk | www.dedyreetiskeraad.dk

Abonnér på nyheder fra Det Dyreetiske Råd

Følg Det Dyreetiske Råd på Twitter

Fra: Pernille S. Schack <pss@kopenhagenfur.com>

Sendt: 18. august 2021 10:36

Til: Stine B. Christiansen <sbc@sund.ku.dk>

Cc: Tage Pedersen <tp@solegruppen.dk>; Knud Vest <knudvest.cfc@mail.tele.dk>; Sander Jacobsen <sja@kopenhagenfur.com>

Emne: Dyreetisk Råd - kommentarer til udkast vedr. opdateret udtalelse om mink til pelsproduktion

Kære Stine

Først og fremmest tak for den venlige mulighed for at give vores besyv med i forhold til de faktuelle afsnit, du har sendt os med anmodning om kommentarer.

Vi sætter stor pris på jeres ønske om en åben og dialogpræget proces, og efter vores opfattelse fungerede mødet den 26. april netop på den måde.

Når vi nu læser jeres sammenfatning af faktadelen, giver den anledning til en hel del umiddelbare forbehold fra vores side. I tråd med jeres dialogsøgende linje beder vi om, at de optages i den ærlige og konstruktive mening, de er sendt.

Vedlagt følger hermed dels en række forslag/input til den faglige korrektur, du efterlyser (de er indføjede direkte i teksten), og dels nogle refleksioner over det helhedsindtryk, læseren for os at se efterlades med.

For at starte med det sidste, synes vi, at grundtonen er overraskende problematiserende. På stort set alle de felter, Rådet har ønsket at behandle og beskrive i de faktuelle afsnit. Og dermed altså "de faktorer inden for disse områder, som Rådet lægger vægt på i overvejelserne om en eventuel fremtidig minkproduktion i Danmark", jf. sidste afsnit side 1.

Det fremstår på en måde, som om opgaven er "Find Fem Fejl". Snarere end en nøgtern status på fakta og aktuelle forhold, hvor plusser og minusser beskrives balanceret og relativet i forhold til forekomst, effekt og mulig fremtidig håndtering.

Der er således tydeligt fokus på såvel konkrete som angivelige problemer i minkproduktionen. Uden at man samtidig sandsynliggør relevante proportioner og perspektivering, f.eks. i forhold til andet dyrehold. Ligesom de åbenbare velfærdsmæssige fortrin i den danske minkproduktion ikke omtales. Vi er i det hele taget forundret over, hvor forenklet - tenderende til det ensidige - man går til værks med hensyn til Rådets videnafdækning og afrapportering. Forundringen skyldes først og fremmest den iøjnefaldende modsætning til det grundige arbejde, der ligger til grund for den oprindelige rådsudtalelse om pelsdyrproduktion i 2003.

Corona har formentlig en del af skylden, da Rådets medlemmer denne gang ikke har kunnet få et personligt førstehåndsindtryk af minkhold ved fysiske besøg på minkgårde og tilsvarende på de relevante forsknings- og rådgivningsenheder. En basal nærkontakt med dyrene i kombination med direkte dialog med deres ejere, de respektive forsknings- og videncenter, bedriftsdyrlæger, rådgivere m.v. har erfaringsmæssigt vist sig afgørende for videndannelsen, bl.a. hos det daværende Dyreetiske Råd og hos de mange tusinde danskere, der gennem årene har søgt indsigt ved besøg på landets minkgårde.

Det personlige indtryk fra virkelighedens minkhold kan ikke matches af de digitale møder og powerpoints, der selvfølgelig har været et grundvilkår i Rådets videnindsamling denne gang. Og det lader sig desværre heller ikke ændre nu, hvor der ikke er gårdmink tilbage i Danmark, siden regeringens beslutning om totalafgivning i november 2020.

Distancen til minkhold i praksis er en mulig årsag til, at vi må notere en sparsom/mangelfuld inddragelse af avlernes opsamlede erfaring og viden om gårdminks sundhed, velfærd og management. På samme vis som minkforskningens datatunge observationer, resultater og forslag om disse temaer kun omtales nærmest sporadisk og uden prioritet. Det må i særdeleshed undre, da

det netop er disse velbelyste faktorer, der har bragt Danmark suverænt i front som verdensledende i den globale minkbranche. Vi gentager derfor gerne vores tilsagn om at bidrage med relevante fakta og input til nærmere belysning heraf, hvis Rådet måtte ønske det.

Ingen kan være i tvivl om avlernes og erhvervets dybt alvorlige situation, hvor familiernes livsværk, produktionsgrundlag og specialkompetencer forsvandt med ét slag. Enhver diskussion om dets mulige genopståen eller endegyldige ophør, forbud m.v. tilsiger derfor betydelig varsomhed med hensyn til forudsigelser og vurderinger – og ikke mindst robuste referencer.

På flere måder fornemmes den foreliggende version som en tidlig eller foreløbig tekst til faktaafsnittene, hvilket gør det vanskeligt at kommentere konkret på substansen. Der savnes navnlig klare angivelse af referencer og vægtingen af dem, og flere afsnit kunne med fordel skrives om i lyset heraf. Man nævner og samstiller en række temaer med tilhørende udsagn, påstande, eller indtryk i blandet flok - uden angivelse af, hvor de kommer fra. Det kommer derfor til at fremstå, som om alle udsagn og vurderinger har samme valeur. Uden oplysning til læseren om, hvorvidt der er tale om sikker og forskningsbaseret viden eller holdninger fremført af ukendte (parts?)kilder. Visse endda af nærmest anekdotisk karakter. Alle referencer og vurderinger er selvsagt ikke lige gyldige, og slet ikke, når det drejer sig om målbare forhold og den omfattende konkrete viden og fakta om dyrevelfærden hos mink.

Et eksempel er afsnittet om erfaringerne fra AQUA Akvarium&Dyrepark og Tallin Zoo. For det første må det ærligt taget undre, at de fremstilles som faglig relevant reference i forhold til en udtalelse om mink til pelsproduktion. På afgørende punkter som f.eks. antal, indhusning, management, avlsmål og kommercielt formål er der jo tale om to vidt forskellige former for dyrehold. En undren, der yderligere forstærkes af manglende oplysning om grundlaget for disse erfaringer. Er der f.eks. tale om systematiske, videnskabelige undersøgelser (fx om zoo-dyrenes brug af svømmevand) eller erfaringer udtrykt af dyrepassere, biologer, kommunikationsmedarbejdere eller andet zoo-personale? Det fremgår ikke af teksten i afsnittet.

Læseren får heller ikke kendskab til, at dødeligheden ved hold af mink under de såkaldt semi naturlige forhold i AQUA i en periode var uacceptabelt høj, og at dyreparken måtte anskaffe nye dyr fra minkgårde - hvor dødeligheden notorisk er meget lav. Så hvem der egentlig er dyrevelfærds-mæssig rollemodel – eller reference – kunne måske fortjene en fornyet overvejelse i jeres udtalelse.

Du skriver i din mail, at det ved offentliggørelse af Rådets udtalelse "meget gerne må være sådan, at der kan være uenighed om, hvad der er rigtigt at gøre, men ikke om den faktuelle baggrund". Det kan vi og formentlig alle andre læsere naturligvis kun tilslutte os, og det ligger også helt i tråd med Rådets forrige udtalelse om pelsdyrproduktion. Vi tillader os derfor at påpege det, som kan opfattes som en afvigende tendens i den opdaterede udtalelse, i hvert fald i den form, den foreligger nu.

I forhold til det alvorlige politiske bagtæppe og den beslutning, udtalelsen tænkes at indgå i, kan en så problemorienteret fremstilling, som udkastet p.t. rummer, risikere at blive bedømt som ubalanceret og tendentiøs. Eller måske endda associeret med spekulationer om politisk bestillingsarbejde i lighed med en anden aktuel minkrapport. Her tænkes på en mulig sammenligning med SSI's nylige risikovurdering om fortsat hold af mink i 2022. Den er som bekendt blevet markant kritiseret i medier og det politiske miljø som en ensidig fremstilling af fortsat minkhold som en uacceptabel – om end ukendt – sundhedsrisiko for mennesker. Både det veterinærfaglige forskerhold på Københavns Universitets og Den Danske Dyrlægeforening har undsagt SSI's risikovurdering ganske bastant. Københavns Universitet har således direkte anmodet om ikke at blive taget til indtægt for indholdet i risikovurderingen på grund af væsentlige mangler om fakta, sandsynligheder og de faglige vurderinger.

Videnskabelige risikovurderinger forudsættes i sagens natur at være fagligt begrundet med angivelse af sandsynligheder, kort- og langsigtede effekter og afvejning af fordele og ulemper. Vi tænker, at jeres udkast til den opdaterede udtalelse kunne opnå en bedre balance og kvalificeres yderligere ved en mere udbredt brug af disse faglige greb – så der netop ikke opstår unødigt kritik, mistanke om en bias tilgang og uenighed om den faktuelle baggrund, som du så rigtigt selv skriver.

En række mere konkrete kommentarer er angivet direkte i det modtagne udkast. Se venligst vedhæftede word-fil. Kommentarer er angivet med rød tekst og knytter sig til de linjer/afsnit, der er fremhævet med gult.

Tag endelig fat i mig/os, hvis I ønsker yderligere oplysninger.

Mvh Pernille

Med venlig hilsen

Pernille Schack

Chefkonsulent, Public Affairs

KOPENHAGEN FUR a.m.b.a.

PUBLIC AFFAIRS · LANGAGERVEJ 60 · 2600 GLOSTRUP

TEL +45 2268 0940 ·

PSS@KOPENHAGENFUR.COM

· DANSKEMINKAVLERE.DK · KOPENHAGENFUR.COM

Fra: Stine B. Christiansen

Sendt: 18. august 2021 12:24

Til: 'Pernille S. Schack' <pss@kopenhagenfur.com>

Cc: Tage Pedersen <tp@solegruppen.dk>; Knud Vest <knudvest.cfc@mail.tele.dk>; Sander Jacobsen <sja@kopenhagenfur.com>

Emne: SV: Dyreetisk Råd - kommentarer til udkast vedr. opdateret udtalelse om mink til pelsproduktion

Kære Pernille,

Tak for det tilsendte og for jeres indsats med feedback på teksten. Vi er glade for, at I vil tage jer tid til det, og det bliver bestemt modtaget i den konstruktive ånd, som det er afsendt i. Jeg videresender til medlemmerne, og vi ser nærmere på det i det videre arbejde.

Jeg kan dog sige med det samme, at der er nogle emner, som Rådet af formelle grunde ikke kan inddrage – økonomi og klima, da det ligger uden for Rådets kommissorium. Og jeg vil også gerne med det samme afklare spekulationer om baggrunden for opdateringen af udtalelsen – det er medlemmernes eget ønske.

Med hensyn til den mere kortfattede model sammenlignet med den gamle udtalelse, er det den model, Rådet typisk bruger ved opdatering af udtalelser, og hvor der indledningsvis henvises til den gamle udtalelse for en grundigere gennemgang af produktionen mm. (det afsnit var ikke med i den version, I fik tilsendt). Overvejelser om behovet for i den nye udtalelse at inddrage noget af den "basisviden", som I nævner, er stadig i proces.

Med hensyn til det formelle – Pernille, jeg er i tvivl om din rolle her ift. vores tak til dem, der har hjulpet med feedback. Vi nævner Tage, Sander og Knud – men du har jo uden tvivl også bidraget. Foretrækker du, at vi også nævner dig i den sammenhæng, eller ønsker du at være "backstage"?

De bedste hilsner,
Stine

Med venlig hilsen,
Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder
+45 35 33 30 75
|

sbc@sund.ku.dk
detdyreetiskeraad@fvn.dk | www.dedyreetiskeraad.dk
Abonnér på nyheder fra Det Dyreetiske Råd
[Følg Det Dyreetiske Råd på Twitter](#)

Udtalelse om mink

FORTROLIGT UDKAST – JULI 2021

Sammenfatning

...

Baggrund

...

Det Dyreetiske Råd har i forbindelse med udarbejdelse af indeværende udtalelse haft møde med Steen Henrik Møller, Aarhus Universitet; Jens Malmkvist, Aarhus Universitet, samt Tage Pedersen, minkavler og formand for København Fur/Danske minkavlere, Sander Jacobsen, direktør i København Fur, og Knud Vest, minkavler og tidligere formand for Sjællands Pelsdyravlerforening. Rådet har desuden modtaget bistand vedr. faktuelle oplysninger fra Pernille Schack, København Fur. Rådet har endvidere indhentet erfaringer vedrørende hold af mink i zoo fra Lisbeth Skovmand Høgh, leder af AQUA Akvarium & Dyrepark og Tiit Maran, Tallin Zoo, EEP Coordinator European Mink (EAZA avlsprogram). Endelig har Rådet inddraget div. litteratur, herunder en nylig svensk rapport med gennemgang af forskningen i dyrevelfærd ved hold af mink til pelsproduktion¹. Rådet takker ~~xxxx~~ for bemærkninger til tidligere udkast til de faktuelle dele af udtalelsen. Rådet har behandlet emnet i perioden december 2020 – ~~xxxx~~ 2021.

Kommenterede [SBC1]: Til orientering:
Den nye forening Danske Mink er også kontaktet og svar afventes.

Kommenterede [SBC2]: Afventer bemærkninger

Kommenterede [SBC3]: Afventer afslutning

...

Tidligere udtalelser og høringssvar fra Det Dyreetiske Råd

Udtalelse om pelsdyrproduktion (2003)²

...

Høring om bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr – nyt krav om hylder og rør til mink (2013)³

...

Høring over analyse udført af Arbejdsgruppen vedr. gruppeindhusning af mink (2015)⁴

...

Høring over L 77 Forslag til lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink (2020)⁵

...

Udvikling i minkproduktion siden 2003

Siden Rådets udtalelse i 2003 er der kommet andre lovmæssige krav og muligheder, forskning og erfaringer har frembragt mere viden om mink og deres velfærd, og normerne for hold og brug af dyr har ændret sig. Herunder redegøres kort for status på faktorer inden for disse områder, som Rådet lægger vægt på i overvejelserne om en eventuel fremtidig minkproduktion i Danmark.

Lovgivning

Hold af mink til pelsproduktion er i dag omfattet af de generelle regler om hold af dyr, som fx dyrevelfærdsloven og lov om hold af dyr, samt bekendtgørelser om aflivning, krav om sundhedsrådgivning og om uddannelse (dette er ikke en udtømmende oversigt). Herunder gengives de regler, der er specifikt rettet mod velfærd for mink, der holdes til pelsproduktion, og relevante aspekter af disse for Rådets overvejelser i indeværende udtalelse.

Bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr (2015)⁸

I bekendtgørelsen om beskyttelse af pelsdyr stilles der bl.a. krav om, at pelsdyr skal have tilstrækkelig plads til at kunne udøve deres normale bevægelsesadfærd og til at sikre, at der ikke opstår adfærdsmæssige eller andre forstyrrelser (§§ 8 og 9), og at der skal tages hensyn til artsspecifikke krav samt dyrenes alder, køn, vægt, biologiske behov samt gruppens størrelse (§ 9). Dyrene skal have et skjul til rådighed (§ 8), og have adgang til egnet materiale, der kan stimulere til naturlig aktivitet (§ 10). Stærkt frygtsomme dyr må ikke anvendes til avl (§ 19), og dyrene skal håndteres tidligt i deres liv for sikre en øget grad af tillidsfuldhed (§ 5).

Særligt for mink gælder, at deres miljø skal beriges med passende stimuli til beskæftigelse, dvs. som minimum permanent adgang til halm, en hylde og et rør (§ 20). Minkene skal have adgang til en redekasse, der er stor nok til, at alle dyr i buret kan benytte redekassen samtidig, og redekassen skal regelmæssigt forsynes med rigelige mængder halm (§ 21). Voksne dyr må ikke sættes sammen, bortset fra par med henblik på avl (§ 22), og avlstæver skal indhuses i hvert andet bur fra medio april til fravæning af hvalpe (§ 23). Efter fravæning og indtil kuldet er 10-11 uger indhuses hvalpene samlet i 1-2 bure (§ 24). Der fastsættes desuden arealkrav, hvor mink skal have adgang til et frit tilgængeligt areal (ud over redekassen), der som minimum er 30 x 70 x 45 cm, og der er krav til, hvor stort et areal, der skal være til hvert dyr, hvis der holdes flere i samme bur (§ 26).

Lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink (2020)⁹

I efteråret 2020 blev der i forlængelse af Covid-19 pandemien indført et midlertidigt forbud mod hold af mink til pelsproduktion. Forbuddet blev som nævnt indført, da mink udgjorde et potentielt smittereservoir for mennesker, og der var fundet en virusvariant hos mink, som mentes at kunne udgøre en særlig risiko for folkesundheden, og som det ikke var lykkedes at inddæmme trods en intensiv indsats. Mink i de danske besætninger blev derfor aflivet. Det midlertidige forbud gælder til og med 31. december 2021, men det fremgår af lovbemærkningerne, at dette forudsætter, at minkproduktion på det tidspunkt ikke længere anses for at udgøre en risiko for folkesundheden. I så fald vil der være behov for at forlænge forbudsperioden, hvilket vil kræve en lovændring. Der er dermed mulighed for at genetablere minkproduktion i Danmark fra 2022, medmindre forbuddet af hensyn til folkesundheden forlænges, eller det af andre grunde gøres permanent.

Minkproduktion i andre lande

En rapport fra EFSA (2021)¹⁰ beskriver bl.a. konsekvenserne af Covid-19 pandemien for minkproduktionen, hvor mink i andre lande også er blevet aflivet, og farme lukket. Ifølge rapporten er minkproduktion allerede forbudt i en række europæiske lande: Østrig, Belgien

(Vallonien og Bruxelles), Kroatien, Tjekkiet, Luxembourg, Nordmakedonien, Serbien, Slovenien, Schweiz, (der er strikse regler i f.t. avl, men ikke decideret forbud) og England. Og flere lande planlægger et forbud, eller har indført det med en igangværende udfasningsperiode: Frankrig, Irland, Slovakiet, Norge, Bosnien-Herzegovina, Belgien (Flandern) og Tyskland. Bortset fra Norge, er der dog tale om lande, der i forvejen har/havde ingen eller kun ganske få minkfarme. Holland, der var en af verdens største producenter af mink, har fremrykket et i forvejen planlagt forbud i 2024, da mink blev aflivet som følge af Covid-19, og her er alle farme nu blevet lukket.

De fleste af de tilbageværende aktive farme i Europa ligger i Finland, Polen, Litauen og Grækenland. Et mindre antal minkfarme findes i Sverige og Spanien. Det forventes jf. rapporten, at yderligere lande vil forbyde minkproduktion, både pga. Covid-19 og som følge af tidligere fremsatte bekymringer for dyrevelfærden.

Det må retfærdigvis anføres, at det langt mest benyttede argument for forbud er etisk begrundet – dvs "pels som et unødvendigt luksusprodukt". Dyrevelfærd har ikke været det bærende argument. Holland er det mest klare eksempel herpå. Det oprindelige hollandske forbud er således alene etisk begrundet, da man anerkendte, at der ikke var saglige, dyrevelfærdsmæssige grunde til at forbyde minkavl.

I Italien og Sverige har man foreløbig forbudt avl af mink i 2021, og i flere lande peger den offentlige debat på ønsker om at forbyde minkproduktion af dyrevelfærdsmæssige grunde, nu hvor produktionen alligevel er helt eller delvist nedlukket. Samme kommentar som ovenfor. Og for fuldstændighedens skyld er der bestemt også parter i den offentlige debat, der anbefaler fortsat minkproduktion – og afviser forbud.

På EU-niveau er der på tidspunktet for udarbejdelsen af denne udtalelse også aktuelle drøftelser om forbud mod minkproduktion. Holland og Østrig har taget initiativ til at opfordre EU-kommissionen til at indføre forbud mod pelsdyrproduktion i EU, med henvisning til overvejelser om dyrevelfærd, etik og risici for folke- og dyresundheden. En række lande har tilsluttet sig opfordringen, mens andre har forbehold, fx i forhold til om det i givet fald skal gælde alle slags pelsdyr. Andre igen – Grækenland og Rumænien - er modstandere af forslaget og ønsker pelsdyrproduktion opretholdt, jf. landepositioner på Rådsmøde 28/6 2021 I forbindelse med drøftelsen af initiativet, har der også være fremsat ønsker om forbud i EU mod import af og handel med pels fra pelsdyrproduktion, men dette er ikke muligt, så , jf. pelsdyrproduktion er tilladt i EU.

Hold af mink – forskning og erfaringer Se de generelle kommentarer i min følgemail. Helt gennemgående mangler der referencer i hele det følgende afsnit, incl. underafsnit, ligesom der ikke relativiseres til andet dyrehold, herunder nævnes positive sider eller deciderede fortrin i minkvelfærden.

Med sigte på en mere balanceret fremstilling af minks sundhed og velfærd finder vi det rimeligt, at man perspektiverer med fakta om den gennemgående gode og veldokumenterede dyrevelfærd på danske minkgårde. Herunder, at målrettet forskning på universiteter gennem mere end 30 år ligger til grund for farmpraksis vedr. sundhed, ernæring, indhusning og management mv. De danske regler om minkhold er således i vidt omfang videnbaseret og er afgørende forudsætninger for god dyrevelfærd hos mink.

Henset til en mere nuanceret fremstilling kunne der i den forbindelse refereres til/fra artiklen fra Aarhus Universitet "[Danske regler for mink giver god dyrevelfærd](#)", hvori bl.a. oplistede en række af de dyrevelfærdsmæssige plusser i minkhold.

Vi vil navnlig foreslå, at afsnittet suppleres med en central sentens fra Fødevarestyrelsens omfattende 2010-rapport – der altså er kommet til siden Rådets oprindelige udtalelse! Danske minkbesætninger er kendetegnet ved en lav forekomst af sygdom og dødelighed, og ekspertgruppen bag rapporten konkluderede således:

“Det generelle indtryk er, at sygdomsforekomst og dødelighed blandt mink er på et lavt niveau, som er væsentligt under niveauet for anden husdyrproduktion i Danmark.”

Vi må i øvrigt antage, at AU's minkforskere, der er tovholdere på WelFur-programmet og i AU's rolle som EU-referencecenter for dyrevelfærd hos mink, har gennemgået den konkrete, forskningsmæssige viden og litteratur med jer i Rådet. Det kan umiddelbart være svært for læseren at se det dækkende afspejlet her, og vi må gå ud fra, at forskerne kommenterer konkret på hele afsnittets beskrivelse af de temaer og faktorer, Rådet har valgt at tillægge vægt.

Avl

Mink har været holdt til pelsproduktion i mere end 150 år, og der findes i dag over 30 forskellige farvetyper. Minkene er gennem avl på flere måder ændret fra den oprindelige vildtlevende nordamerikanske mink. **Farmminkene er blevet ca. dobbelt så store (de vejer i dag 5-6 kg) for at få større skind.** Det fremgår ikke, hvilken reference, I bruger her, men en gennemsnitsvægt på 5-6 kg kan vi ikke genkende. Hunnerne vejer omkring 2 kg i gennemsnit og hannerne omkring 4 kg i snit. Hvis I har brug for det, kan vi sende jer en opgørelse baseret på eksakte vejedata fra 2020. Dette kan øge risikoen for skader på poter og trædepuder, når minkene springer ned på trådbunden i buret fra en hylde (dette kan dog afhjælpes, fx ved at dele nedhoppet i to trin med ekstra hylde). Den øgede størrelse kan potentielt også give problemer i dyrenes anatomiske udvikling, fx skelettet. Kuld størrelsen er også øget gennem avl fra 2-3 hvalpe hos vilde mink til 5-6 hvalpe hos farmmink. Størrelsen på hvalpene vil ved fødslen typisk være mindre, jo større kullet er, men dette indhentes efterfølgende. Store kuld kan føre til aggression, når pladsen bliver trang i buret og betyde, at hvalpene må fravænes tidligere, så de kan flyttes.

Ligesom for andre husdyrarter, der har været gennem en domesticeringsproces, har minkene stadig deres artsspecifikke adfærd og behov. Minkenes temperament er dog anderledes. Der har i årtier været stor opmærksomhed på at avle for mere nysgerrighed og mindre frygtsomhed hos mink. Frygtreaktioner er en naturlig adfærd og kan næppe avles helt væk, men det er muligt at avle for mere nysgerrige og mindre frygtsomme mink, og det er lykkedes at reducere andelen af frygtsomme mink, så de er mindre bange for mennesker og virker mere rolige. Det er dog svært at vide, hvor udbredt let frygt er, dvs. et niveau af frygt som ikke vises i en test, men som minken måske oplever fx ved håndtering. Her kan den enkelte minks erfaring være af betydning, fx hvis den har haft en negativ oplevelse med at blive håndteret. Kravet om tidlig håndtering kan bidrage til at forebygge forekomsten af eventuel let frygt.

Berigelse

Hold af mink har gennem tiden primært været med variationer over en kombination af trådbur og redekasse. Buret har gjort det nemmere at styre hygiejne, smitterisiko og sundhed. Indhusningen af mink har ikke ændret sig meget de sidste 40-50 år, bortset fra på nogle enkelte punkter. I dag er bure og redekasser standardiserede og derfor stort set ens verden over, der er indført brug af gruppeindhusning, og nogle steder, fx i Danmark, er der krav om enkelte former for berigelse.

Som nævnt under afsnittet om lovgivning er der fastsat krav til, hvor stort et areal en mink skal have adgang til, og arealet tilpasses, hvis flere mink holdes sammen. Forskning peger på, at det betyder mindre for mink, om de får adgang til op til fire gange så meget plads, som de har i de nuværende bure, sammenlignet med betydningen af berigelsen af det areal, som nu engang er til rådighed. Det ser således ud til at være afgørende, hvilke faciliteter der er i buret til at stimulere minkenes adfærd, snarere end burets størrelse i sig selv. Mængden af berigelse kan dog samtidig også kræve mere plads. Forskningen giver ikke klare svar vedrørende betydningen hver for sig af areal, berigelse og antal dyr (samt alder og køn), da flere faktorer typisk er undersøgt samtidig. Der er således fx ikke forsket i effekten alene af at give adgang til et endnu større areal, men praktiske erfaringer peger på, at hvis flere voksne mink holdes sammen, er der risiko for territoriale slåskampe, og arealet skal derfor enten være så lille, at minkene ikke er i stand til at danne og opretholde territorier, eller stort nok til at de kan etablere individuelle territorier. I naturen afhænger størrelsen af minks territorier bl.a. af køn og mængden af føde i området, og der kan være et vist overlap mellem flere minks territorier med tidsforskudte besøg på de fælles arealer.

Mulighederne for at berige minkenes miljø har været et fokus i velfærdsforskningen. Unormal adfærd hos mink, som stereotypier og pelsnav, ses især i forbindelse med alvorlig mangel på stimuli og for fodring. (Stereotypier er en unormal form for adfærd, hvor minken gentager den samme bevægelse tilsyneladende uden noget formål. Pelsnav er, når minken gnaver i eller sutter på sin egen eller andre minks pels, så hårene fjernes). Særligt i slankningsperioden forud for parring kan der ses unormal adfærd. Minkene er fedet op for pelsningen og udvælgelsen af avlsdyr, og forud for parringen reduceres foderet for at slanke tæverne. Dette kan fremme ægløsning med flere æg, og dermed øge chancen for lidt større kuld, samt få tæven i bedre fysisk form til at føde sine hvalpe. Men det betyder også, at minkene i denne periode er sultne, hvilket formodentlig er årsagen til den øgede forekomst af unormal adfærd. I beskrivelsen af stereotypi hos mink mangler der i udpræget grad relativisering i f.t. andre dyrehold- og arter mht forekomst og proportioner mv. Stereotypi er velkendt hos alle husdyrarter, dyr i zoologiske haver og kæledyr, men sammenligningsgrundlaget er svært pga. forskellige produktionsmetoder og ikke mindst årscyklus hos mink. Der observeres kun kortvarig stereotypi hos mink, idet alle dyr er på samme stadie i årscyklus. Hvorimod stereotypi observeres kontinuerligt i andre produktioner idet avlsdyrene befinder sig på forskelligt reproduktivt stadium, f.eks. observeres der stereotypi hos 91,5 % bundne søer (Mason & Latham, 2004).

Stereotypi er et meget begrænset forekommende fænomen i minkavl, som er forbundet med dyrenes aktivitetsperioder omkring solopgang, fodring og solnedgang. Stereotypi observeres stort set kun i vinterperioden, når avlsdyrene huldstyres frem mod parring hvorefter frekvensen af stereotypi stort set forsvinder.

Med et så smalt mål for dyrevelfærd som stereotypi hos mink er det svært at påvise nogen isoleret gavnlig effekt herpå, og derfor er der typisk forsket i effekten af en flerhed af

parametre. Det forhold problematiseres her i teksten, men kunne også netop perspektiveres mere retvisende med afsæt i den begrænsede forekomst.

De enkelte former for berigelse kan stimulere minkene på forskellige måder og med forskellig effekt. Nogle former for berigelse reducerer fx bevægelsesstereotyper, mens andet reducerer forekomsten af pelsnav. I Danmark er der som nævnt krav om, at minkenes bure indrettes med hylder og rør, der har vist sig at kunne have en god reducerende effekt på både stereotyper og pelsnav. Der er også krav om adgang til halm. Halmen kan bruges på flere måder, fx til redebygning og beskæftigelse, og minkene æder også af halmen – især i perioder, hvor de fodres restriktivt (formodentlig fordi de er sultne). Halm kan muligvis også reducere frygtsomhed hos ungdyr og forekomsten af pelsnav. Halmen giver også større kuld størrelse og tilvækst, måske fordi tæven er mindre stresset inden fødsel. Fri adgang til halm betragtes dog som vanskeligt at sikre pga. trådnettet i bunden af buret.

Der er dog også andre måder at stimulere minkenes adfærd på. Bidesnore, bolde og trækkæder/-reb mellem flere bure har fx vist sig at kunne reducere pelsnav, og brug af løbehjul ser ud til at kunne reducere de fleste former for stereotyper og bevægelse generelt i buret. Det kan også have en positiv effekt at skifte mellem forskellige former for berigelse, hvilket er et lovkrav i Sverige.

Fodringen rummer også muligheder for berigelse, hvor brug af foder med klumper og struktur kan reducere stereotyper og pelsnav. Også fodringstidspunktet kan betyde noget. Der ses bl.a. mindre stress og unormal adfærd, hvis minkene fodres ved solopgang, som er deres naturligt aktive periode.

Mink er rovdyr og kan søge føde både til lands og til vands. De jager hovedsageligt på land, men de kan også både svømme og dykke kortvarigt. Poternes størrelse og udformning, bl.a. med begrænset svømmehud mellem tærne, tyder på, at mink i højere grad er tilpasset livet på land end i vand. Der har i debatten om velfærd hos mink været særlig opmærksomhed på muligheden for adgang til vand som berigelse. Det har her bl.a. været fremført, at mink har et decideret behov for adgang til vand. Der er dog nogle betingelser, der skal være opfyldt, for at man kan tale om, at et dyr har et adfærdsmæssigt behov. Adfærden skal ses i naturen, dyrene skal være motiverede for at udføre den, og de vil blive stressede og frustrerede, hvis de forhindres i at udføre den. I naturen jager mink som nævnt både på land og i vand, og forskning har vist, at mink er motiverede for at få adgang til vand. Det er dog ikke klart, om motivationen er drevet af vand som en mulighed for fødesøgning, eller om det at kunne svømme er en berigelse i sig selv. Det er også uklart, om mink bliver frustrerede af ikke at have adgang til vand. En tidligere undersøgelse, der hævdede dette, har senere vist sig at være baseret på en utilstrækkelig metode. Adgang til vand ser ikke ud til at reducere fx stereotyper og pelsnav. På nuværende tidspunkt er der derfor hverken grundlag for at konkludere, at mink har et decideret behov for adgang til vand, eller at de ikke har et sådant behov. Der er brug for yderligere viden på området, og især under forhold, der giver mink mulighed for at udvise naturlig adfærd i relation til vand, hvis dette skal afklares. Forsøg har dog vist, at hvis mink får adgang til vand, så bruger de det, men typisk kun kort tid. Adgang til vand kan derfor være en berigelse for minkene, men erfaringen viser samtidig, at det også kan give problemer med fugt i redekasserne, og det kan derfor være vanskeligt at implementere i det eksisterende produktionssystem.

Endelig har der været forskningsmæssig interesse for muligheden for adgang til udeareal og indhusning i seminaturalige indhegninger. Dette er dog endnu ikke undersøgt.

Gruppeindhusning

Ved gruppeindhusning holdes flere mink sammen i et eller flere sammensatte bure. Muligheden for gruppeindhusning blev indført i 1990'erne, angiveligt med henvisning til dyrevelfærdshensyn, men har fra starten været omdiskuteret. Forbeholdet er ikke retvisende. Gruppeindhusning blev netop indført i Europarådets rekommandationer om hold af pelsdyr (her mink) på klar opfordring fra dyrevelfærdsorganisationer, der ganske fejlagtigt opfattede mink som "familiedyr", der trivedes i grupper. Det blev anfægtet dels fra forskerside og fra Dansk Pelsdyravlerforening med henvisning til dyrenes solitære karakter og den velfungerende parvise indhusning i dansk farmpraksis. Gruppeindhusning blev dog trumfet igennem i den fælles, europæiske lovgivning af visse politiske hensyn. Dansk Pelsdyravlerforening søgte herefter i årevis at undgå gruppeindhusning som mulighed i den danske lovgivning. Bl.a. i form af en ministerhenvendelse, hvor vi sammen med Dyrenes Beskyttelse, argumenterede stærkt imod gruppeindhusning pga dokumenterede velfærdsproblemer. Justitsministeriet fastholdt dog muligheden i den danske lovgivning, da det var opfattelsen, at Danmark ellers ville "underimplementere" de europæiske regler. Gruppeindhusning er bestemt ikke en blomst, der har groet i den danske have.

Mink er nemlig generelt solitære dyr, bortset fra parringssæsonen og mens de er hvalpe. Voksne mink vil således forsvare deres territorium, især over for andre mink af samme køn. De voksne avlsmink holdes derfor alene, bortset fra under parring. Minkhvalpene holdes sammen med deres mor de første 8 uger. Derefter kan de holdes sammen med deres søskende i en periode, og det kan gå godt i en periode. Risikoen for problemer opstår, når de unge mink bliver mere territoriale og fortsat holdes mere end to, og flere af samme køn, sammen på det tidspunkt, hvor de er gamle nok til i naturen at ville være søgt væk fra flokken. Både forskning og erfaring viser, at problemerne ved gruppeindhusningen giver bidskader, som ses i skindet ved pelsning. Man kan forsøge at reducere problemerne ved at flytte, behandle eller aflive de berørte dyr, når problemerne observeres, men generelt bør gruppeindhusning ifølge dyrevelfærdsforskningen undgås. I Danmark er (var) gruppeindhusning mindre udbredt end i resten af Europa – en opgørelse i 2020-2021 fra WelFur (se herunder) peger på, at omkring halvdelen af mink i resten af Europa holdes i grupper, mens det kun var omkring en fjerdedel i Danmark. Jf. bemærkningerne ovenfor.

WelFur

De europæiske pelsdyravlerorganisationer tog i 2009 initiativ til at udvikle en protokol til vurdering af dyrevelfærd på mink- og rævefarme. I 2017 blev WelFur introduceret som et redskab til at vurdere minkenes velfærd på farmen. Det ville være rimeligt at omtale de mellemliggende års meget omfattende forskningsarbejde med at udskille de mest velegnede velfærds-kriterier for mink og omsætte dem til det praktisk anvendeligt måleværktøj. Det er en maraton-bedrift at få WelFur udviklet, taget i brug på ca. 3.500 europæiske minkgårde. Programmet bygger på al tilgængelig forskning og faglig viden om dét, der reelt giver mink god velfærd. Syv europæiske universiteter har deltaget i udviklingen af velfærdsprogrammet, der giver en sikker bedømmelse af dyrenes adfærd og trivsel og tillige sikrer en dynamisk udvikling i minkavlen med løbende implementering af nye forskningsresultater.

Vurderingen baseres på flere besøg fordelt på forskellige sæsoner, da de dyrevelfærdsmæssige udfordringer kan variere gennem minkens livscyklus. Vurderingen bygger på forskning i dyrevelfærd og omfatter forhold vedrørende fodring, indhusning, sundhed og adfærd. Der kigges på en række indikatorer, der bl.a. omfatter huld, adgang til drikkevand, redekassens kvalitet, plads i burene, fravær af sår, skader og sygdom, aflivningsmetoder, udfoldelse af social adfærd, berigelse, pelsnav, menneske-dyr relationer og temperament. Vurderingen foretages på en stikprøve af dyrene og gennemføres af et uafhængigt auditørfirma, og resultaterne kan bruges af minkavlerne til styring og udvikling af produktionen. I vurderingen indgår en sammenvejning af point, som giver grundlag for placering af farmen i en af fire velfærds kategorier. Gode bedømmelser på nogle områder kan derfor potentielt skygge for dårlige bedømmelser på andre områder. Vurderingen kritiseres også for alene at forholde sig til det eksisterende og ret ensartede system. Auktionshusene i Europa og Nordamerika har understøttet udviklingen ved fra 2020 kun at ville aftage skind fra de tre bedste scoringskategorier og erfaringen er, at minkfarme har gennemført ændringer med henblik på at blive certificeret. Dansk Pelsdyravlerforening har haft den drivende rolle i udvikling og implementering af WelFur. Og vi håber dette unikke certificeringsprogram fortsat må gavne velfærden hos mink i Europa og øvrige producentlande. Og at det må tjene til inspiration i andre sektorer indenfor husdyrbruget. Fremfor at problematisere metodikken i WelFur-systemet, kunne man passende beskrive, at WelFur 1:1 er skabt ud fra de samme principper og protokoller, som EU-projektet WelFare Quality (der er lavet til de fødevarereproducerende dyr som svin og kvæg) dikterer. Minkhold adskiller sig dog som bekendt markant ved fravær af en række af de problemer, der generelt forekommer i husdyrhold, men får ikke – som ellers rimeligt - pluspoint for det i WelFur-scoren, da man jo ikke kan undersøge/måle problemer, der ikke findes. Man kunne også omtale værktøjets helt unikke egenskaber som styringsværktøj for avlerne, men også som sikker dokumentation til aftagerled og forbrugere, og som anbefalelsesværdig metode til lovgivere, der skal udvikle regler og målestandarder for national dyrevelfærd og – kontrol. WelFur er overlegent multiværktøj og det første af sin slags, der bliver brugt i praksis af en hel branche. I betydelig modsætning til WelFare Quality, der slet ikke bruges så systematisk og som certificering af hele brancher.

Velfærdsvurderingen i WelFur er i fortsat udvikling. WelFur kan også vise, om, og i så fald på hvilke områder, de enkelte lande adskiller sig med hensyn til velfærd for de mink, der indgår i pelsproduktionen. I en nylig rapport om minkvelfærd i europæiske lande (2021)¹⁴ ses fx at der generelt er en god dyrevelfærd på de danske farme sammenlignet med farme i resten af Europa, men at nogle udfordringer også har været mere udbredt i Danmark. Det gælder især huldstyring i vinterperioden (hvor dyrene fodres restriktivt for at blive slankere til avlsperioden), hvor der var flere tynde dyr på danske farme, hvilket samtidig formodes at være medvirkende årsag til, at der i denne periode også var en større forekomst af unormal adfærd som stereotypi og pelsnav samt flere aggressive dyr. På de danske farme var der til gengæld bedre fravænningsprocedurer, (som nævnt herover) mindre brug af gruppeindhusning og flere berigelser med dokumenteret effekt i burene. I rapporten konkluderes, at der var et overraskende stort potentiale for velfærdsforbedringer i Danmark i form af mindre stereotypi og pelsnav, og at det også var overraskende, at Danmark ikke klarede sig bedre med hensyn til dyrenes temperament, da der i en årrække har været fokus på netop temperament og avl.

Pelsdyrbranchen i Danmark har også vist interesse for at udvikle indhusningen af mink. Her blev der for nylig givet tilsagn om midler til forskning i systemer til fremtidens minkproduktion, men dette tilsagn blev trukket tilbage, da produktionen lukkede ned.

Mink i zoologiske haver *Se de generelle kommentarer herom*

Det Dyreetiske Råd har i forbindelse med udarbejdelsen af denne udtalelse som nævnt indhentet erfaringer om hold af mink i zoologiske haver fra AQUA Akvarium & Dyrepark og Tallin Zoo. I disse zoologiske haver holdes minkene parvis i indhegninger under seminaturlige forhold. Indhegningen i Tallin Zoo er 8 m², og i AQUA er den 150 m². I indhegningerne er der fx jord til at grave i, sand til sandbad, klatrefaciliteter, adgang til redekasse og til vand. Adgangen til vand giver minkene mulighed for naturlig adfærd som at svømme, søge føde og gemme føde under vand. Minkene har således mulighed for at vælge forskellige aktiviteter og steder at opholde sig. Erfaringen i Tallin Zoo er, at minkene bruger vandet meget til svømning, men ikke nødvendigvis til at fange føde. AQUA oplyser, at minkene fodres med både fisk, fugle og pattedyr, og foderet anvendes til berigelse for at stimulere naturlig adfærd, fx ved at det hænges op, gemmes eller gives direkte til minkene forskellige steder, bl.a. i vandet. Der fodres desuden gerne i mindre mængder flere gange dagligt og ikke nødvendigvis på faste tider. Erfaringen er her, at minkene bruger vandet relativt ofte i løbet af dagen, og at de udforsker området lige ivrigt på land, i vandoverfladen og under vand. Minkene ser ikke ud til at svømme i vandet som led i leg eller underholdning men mere som et led i deres færden rundt i anlægget. Der ses ikke alvorlig aggression mellem minkene og ingen stereotypier i de to zoologiske haver.

Normer for hold og brug af dyr

Allerede før Covid-19 pandemien er pelsproduktion som nævnt blevet forbudt, eller er på vej til at blive udfaset, i flere europæiske lande. Som tidligere nævnt er produktionen af minkskind i Danmark faldet i forhold til tidligere. Pelsbranchen er dog præget af store udsving, hvilket også ses på prisniveauet for de enkelte skind. Det er derfor uvist, om faldet i produktionen de senere år er udtryk for et reelt fald i efterspørgslen efter minkskind, eller blot er en del af den normale cyklus i branchen. Der foreligger en lang række videnskabelige publikationer fra Københavns Universitet (IFRO), der dokumenterer minkbranchens samfundsøkonomiske betydning, konkurrencemæssige verdensmesterskab, markedsværdi og indtjeningspotentiale m.m. Og som konkret sandsynliggør den fortsatte efterspørgsel og det opsving i markedet og den danske produktion, man under normale markedsforhold måtte forvente ud fra de lange, velkendte cykliske branchekonjunkturer.

Set over f.eks. den seneste 10-årige periode har pelsdyravl opereret med et gennemsnitligt årligt særdeles stort positivt afkast - som på ny vil indtræde så snart den cykliske bevægelse i markedet atter går mod en bølgetop. Det hedder specifikt herom, at

"...set over hele perioden (2008 – 2018) har det gennemsnitlige driftsresultat været betydeligt bedre i minkproduktionen end i andre større produktionsgrene i dansk landbrug".

En anden og helt ny IFRO-artikel om den globale efterspørgsel på pels fremhæver den meget markante vækst i international handel med pelsbeklædning. Det hedder bl.a. at

”Det er bemærkelsesværdigt, at international handel med pelsbeklædning er både stor og kraftigt voksende..... i perioden 2000 – 2019. Som figur 4 viser, var den internationale handel med pelsbeklædning i 2019 på 6 mia. US dollars, hvilket var det højeste niveau nogensinde. Siden 2015 er den internationale handel steget med næsten 50 pct., selvom der i samme periode har været et kraftigt fald i priserne på rå pelsskind. Set over hele perioden 2000 – 2019 har der været en gennemsnitlig årlig vækst i løbende værdi på knap 9 pct., hvilket er en meget høj vækst set i forhold til andre produktgrupper”.

Artiklerne ses her [https://ifro.ku.dk/medarbejdere/medarb_prod/?pure=da%2Fpersons%2Fhenning-otte-hansen\(becd2824-1a8e-43e6-8f1b-2a6823884494\)%2Fpublications.html&page=1](https://ifro.ku.dk/medarbejdere/medarb_prod/?pure=da%2Fpersons%2Fhenning-otte-hansen(becd2824-1a8e-43e6-8f1b-2a6823884494)%2Fpublications.html&page=1)

Et andet vigtigt forhold, der adskiller minkavl fra andre sektorer i landbruget, er at erhvervet klarer sig på verdensmarkedsvilkår uden markedsordninger eller nogen andre støtteformer. Erhvervsfremmestyrelsen udpegede for nogle år siden, den danske pelsklynge til at være en ud af 11 succesfulde nationale eksportklynger. I bogen ”Den danske pelssektor” betegnes dansk minkproduktion som ”Danmarks mest konkurrencedygtige erhverv” med en markedsandel på mere end 60% af verdenshandlen med rå pelsskind.

I forlængelse af den offentlige debat om pelsproduktion har dele af modebranchen i de senere år markedsført sig på ikke længere at anvende pels. I nogle tilfælde var der dog tale om firmaer, der i forvejen ikke eller kun i begrænset omfang anvendte pels.

Fremfor at droppe pelsskind som materiale burde modebranchen i langt højere grad have blik for forbrugernes voksende krav om bæredygtige og klima- og ressourcemæssigt forsvarlige produkter. Designskolen Kolding har i et seksårigt forskningsprojekt (2013-18) undersøgt de bæredygtige egenskaber i pels og pelsbranchens potentiale for at inspirere hele modeverdenen i mere bæredygtig retning.

Iflg. seniorforsker Else Skjold kan pelsbranchen bidrage med svarene på en række af modeindustriens udfordringer. I form af langtidsholdbare produkter eller såkaldt slow fashion. Hvor der både vises respekt for materialet pga dets kvalitet og pris og for kunden, dvs fremtidens forbruger, der interesser sig for et langvarigt naturprodukt, som passer til tidens krav om bæredygtighed

Udover den cirkulære ressourceøkonomi, der er grundstenen i dansk minkavl, har minkpels en række uovertrufne plusser i klima- og miljøregnskabet Først og fremmest dens lange levetid - ofte i generationer -, den kan genbruges som vintagepels eller ved redesign og omsyning, og i slutfasen er den biologisk nedbrydelig.

I den offentlige debat synes især to argumenter at være fremtrædende i kritikken af pelsproduktionen. Det ene er, at formålet med produktionen – pels – ikke er acceptabelt. Og det andet er, at dyrenes velfærd ikke kan tilgodeses under de typiske indhusningsforhold.

I 2003, da Det Dyreetiske Råd udarbejdede udtalelsen om pelsdyrproduktion, var pelsdyr et af de primære emner, når den offentlige debat fokuserede på formål og vilkår for brug af dyr. I dag er den diskussion imidlertid ikke længere begrænset til primært at handle om pelsdyrproduktion. Selv om brug af dyr i andre former for produktion også var genstand for kritik for 20 år siden, er kritikken af andre produktioner i dag langt mere iøjnefaldende.

Båret af hensyn til både dyrevelfærd, klima og sundhed anses det i mindre grad for en selvfølge, at animalske produkter skal indgå i, og måske være den dominerende del af, hvert måltid. Og argumenter om dyrs ret til liv og til ikke at blive brugt som midler til at understøtte menneskers ønsker, der alene vedrører fornøjelse og bekvemmelighed, er blevet almindelige i den offentlige debat.

Samtidig har der været en stor udvikling i forskning vedrørende dyrevelfærd og som følge heraf også i kravene til hold af dyr. Forhold, der er stærkt begrænsende for dyrenes bevægelsesfrihed, er enten allerede blevet forbudt eller er ved at blive udfaset – lovmæssigt eller af branchen og detailhandlen. Det gælder fx opbinding af søer, bindestalde til malkekvæg og hold af æglæggende høner i bure. Udviklingen ses også ved hold af familie- og hobbydyr, hvor fx hold af heste i spiltov og permanent opbinding af hunde (lænkehunde) er blevet forbudt. For både hold af produktionsdyr og privates hold af dyr er der ud over muligheden for fri bevægelighed og motion ligeledes kommet stort fokus på berigelse af det areal, som dyrene holdes på, og stimulation af deres naturlige adfærd – for erhvervsmæssigt hold af dyr gennem lovgivning og flere mærkningsordninger for dyrevelfærd, og for privates hold af familie- og hobbydyr gennem pasningsvejledninger.

På EU-niveau har dyreværnskampagnen "End-the-cage-age" ført til et borgerinitiativ vedrørende udfasning af bure i landbrugsproduktionen. Kampagnen, der blev lanceret i 2018, er rettet mod fjerkræ, kaniner, søer og kalve, og EU-kommissionen har i 2021 meddelt, at borgerinitiativet vil blive fremsat som lovforslag i 2023.

Udtalelse fra Det Dyreetiske Råd i 2021

...

Litteratur

¹ Berg, L, De Koning, D-J, Fall, N, Hansson, H, Herlin, A, E, Hultgren, J, Jacobson, M, Keeling, L, Kolstrup, C, J, Lidfors, L, Lindkvist, H, Peura, J, Sandberg, E, Steen, M, Wall, H (2020). Minkhållning i Sverige. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. Rapport fra SLUs vetenskapliga råd för djurskydd.

https://pub.epsilon.slu.se/16913/7/berg_c_et_al_200422.pdf

² Udtalelse om pelsdyrproduktion (2003)

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-om-pelsdyrproduktion-2003/>

³ Høringssvar til høring om bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr – nyt krav om hylder og rør til mink (2013)

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/hoeringssvar-om-pelsdyr-2013/>

⁴ Høringssvar til høring over analyse udført af Arbejdsgruppen vedr. gruppeindhusning af mink (2015)

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/hoeringssvar-om-mink-2015/>

⁵ Høringssvar til høring over L 77 Forslag til lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink (2020)

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/hoeringssvar-om-mink-2020/>

⁶ Udtalelse om bindestalde til malkekvæg (2019)

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-om-bindestalde-til-malkekvaeg-2019/>

⁷ Udtalelse vedrørende hold af fjerkræ til produktion af æg og kød (2014)
<https://detdyreteriskeeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/vis/publication/udtalelse-vedroerende-hold-af-fjerkræ-til-produktion-af-aeg-og-koed-2014/>

⁸ Bekendtgørelse om beskyttelse af pelsdyr BEK nr. 1553 af 11/12/2015
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2015/1553>

⁹ Lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink LOV nr. 2185 af 29/12/2020
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/2185>
Ændret ved LOV nr. 784 af 04/05/2021, nu LBK nr. 1211 af 07/06/2021
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2021/1211>

¹⁰ EFSA (European Food Safety Authority): Monitoring of SARS-CoV-2 infection in mustelids. EFSA Journal 2021;19(3):6459, doi: 10.2903/j.efsa.2021.6459
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2021.6459>

¹¹ Henriksen B, Møller SH, Malmkvist J. (2021): Minkvelfærd i Danmark og Europa vurderet på basis af Welfur-Mink. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet
https://dca.pub.au.dk/difpublikation/difpdf/DCA_rapport_nr188.pdf

Pernille Schack, Kopenhagen Fur, tlfnotat 260221

Vedr. udvikling på markedet:

- Modehuse som Gucci og Stella McCartney har sagt nej til pels, men det har ikke haft den store effekt.
- International Fur Federation – hjemmeside har links til samarbejder vedr. mode
- Afsætning har haft fokus på bæredygtighed, og ift DK også på dyrevelfærd (jf. WelFur). Pels er langtidsholdbart og dermed klimavenligt. Men ”projekt bæredygtigt produkt” er nu skrinlagt.

Vedr. fremtiden for minkavl og Kopenhagen Fur:

- Forventer ikke nogen genstart, max på hobbyplan.
- ■ forventes ansat til forår/sommer 2021.
- ■ forventes at fortsætte til 2022, hvor alt forventes lukket.